
Średnia, st. 4, gm. Krzywca, woj. przemyskie, AZP 107-82/30

Informator Archeologiczny : badania 32, 53-55

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

megalityczną, w dwóch występowało wyposażenie (nożyki żelazne, paciorki szklane, fragmenty kabłączków ze stopu cyny). Ponadto odsłonięto fragmenty obiektu z pochówkiem zbiorowym. Opisywane obiekty należy łączyć z cmentarzyskiem założonym w XII-XIII w.

Wyeksplorowano odsłonięte w ubiegłym roku dwa szkielety zwierzęce. Wystąpiły one w obrębie warstw naturalnych, bez widocznych zarysów jam na poziomie ich wyodrębnienia.

Odkryto 1604 zabytków, 93 fragmenty kości, 10 szkieletów ludzkich.

Materiały znajdują się w PMA w Warszawie pod nr inw. 11/9837, dokumentacja z badań w depozycie Działu Dokumentacji Naukowej PMA.

Badania będą kontynuowane.

STRZELCE-KRZYŻANNA, st. 56 (GAZ 31), gm. Mogilno, woj. bydgoskie

- osada kultury pucharów lejkowatych (faza IIa, neolit)
- ślady osadnictwa kultury amfor kulistych (neolit)
- ślady osadnictwa kultury łużyckiej (środkowa epoka brązu - wczesna epoka żelaza)
- ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego

Badania prowadzili mgr Mirosław Andrałojć i dr Piotr Chachlikowski (Polska Akademia Nauk, Instytut Archeologii i Etnologii, Oddział w Poznaniu, Zespół ds Ratownictwa Archeologicznego) oraz mgr Ryszard Kirkowski (nadzory). Koordynacja prac doc. dr hab. Lech Czerniak (autor sprawozdania). Ratownicze badania archeologiczne na trasie gazociągu tranzytowego Jamał - Europa zach. Finansowane przez EuRoPol GAZ S.A. Trzeci sezon badań.

Stanowisko badane w latach 1995 i 1996.

Trzecia faza badań przypadła na nadzory wykonywane bezpośrednio w trakcie prac budowlanych w sierpniu 1998 r. - zbadano wtedy 11,7 ara w dolnej partii stoku. W sumie, zbadano powierzchnię 39,3 ara.

W ramach zasięgu wykopów rozpoznano przekrój prawdopodobnie całego obszaru zasiedlenia kultury pucharów lejkowatych o czym świadczy fakt, że większość obiektów i materiału ruchomego wystąpiła w centrum zbadanego obszaru. Odkryto i wyeksplorowano 25 obiektów (II jam i 14 dołków posłupowych). Zarejestrowano liczny i homogeniczny materiał ruchomy wczesnej fazy kultury pucharów lejkowatych. w tym około 6000 fragmentów ceramiki, 180 krzemieni i 300 kości zwierzęcych. Materiały pozostałych kultur w postaci pojedynczych fragmentów ceramiki zarejestrowano w niższych partiach stanowiska.

Swarożyn, st. 33, gm. Tczew, woj. gdańskie, AZP 18-44/141 - patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

Ściejowice, st. 1, gm. Liszki, woj. krakowskie, AZP 103-55/135 - patrz: mezolit

ŚREDNIA, st. 4, gm. Krzywca, woj. przemyskie, AZP 107-82/30

- kurhan kultury ceramiki sznurowej

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 29 czerwca do 6 sierpnia, przez Ewę Sosnowską (Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Przemyśle). Finansowane przez Komitet Badań Naukowych w Warszawie. Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię o średnicy 12 m.

Stratygrafia warstw kurhanu: - zewnętrzną warstwę „a” stanowił humus leśny, barwy ciemnobrunatnej o miąższości 5-10 cm. Bezpośrednio pod nią zalegała warstwa „b” eluwialna, barwy beżowej, o miąższości 20-40 cm, poprzecinana systemem korzeni. Pod nią występowała warstwa „c”. Bezpośrednio na calcu zalegała warstwa „d” eluwialna, barwy białoszarej o miąższości od 15 -

20 cm, miejscami uformowana w niezbyt spójne pakiety, dochodzące do tzw. symbolicznego rowka, opasującego średnicę kurhanu. Rowek ujawnił się na tle calca barwy brunatno pomarańczowej o odcieniu czerwonym i strukturze marmurkowej. Strop calca zarejestrowano na poziomie 90-100 cm od wierzchołka kurhanu. Rowek szerokości 30-40 cm wypełniony był ziemią barwy szaropomarańczowej, zakreślając bardziej owal aniżeli regularny krąg. Jego wymiary po linii wschód-zachód (zewnętrzna krawędź) wynosiły 8,0 m, zaś po linii północ-południe 9,0 m. Zagłębiony był w całość około 40-60 cm. Dno rowka było lekko zaokrąglone, miejscami płaskie. W obrębie tzw. rowka zarejestrowano 6 obiektów. Obiekt usytuowany najbardziej centralnie określono jako „grób”, w rzucie poziomym owalno prostokątny, zorientowany w przybliżeniu po osi wschód-zachód, o wymiarach 170 cm x 80 cm. Dno obiektu było płaskie i zagłębione w całość 10-15 cm. Wypełnisko obiektu stanowiła zwęglona belka (belki), wypełniając wraz z popiołem szczelnie całą przestrzeń. Na zwęglonej belce w części południowo-wschodniej „grobu” leżał nóż wiórowaty wykonany z krzemienia naddniestrzańskiego (nr inw. 255). Nad wypełniskiem jamy grobowej usypany był kopczyk ziemny, sklepiony u góry. W odległości około 6 cm na południe od krawędzi kopczyka leżało naczynie - pucharek zdobiony na szyjce odciskami sznura, jodełki i ornamentu krokwiowego (nr inw. 246).

Obiekt nr 1, usytuowany był w południowo-zachodniej, centralnej części kurhanu, w odległości około 2,0 m na południowy zachód od tzw. grobu. Na poziomie calca obiekt w rzucie poziomym był kształtu owalnego zorientowanego po linii północ-południe z odchyleniem, o rozmiarach 2,20 x 1,0 m. Dno jamy było płaskie, zagłębione w całość 40 cm. Wypełnisko obiektu stanowiła ziemia barwy szarobeżowej. W obiekcie zarejestrowano kilka drobnych fragmentów ceramiki, węgielki drzewne, oraz odłupek krzemienisty wykonany z krzemienia czekoladowego, z resztkami kory (nr inw. 279).

Obiekt nr 2, usytuowany był w najbardziej centralnej partii kurhanu, w odległości około 90 cm na południowy zachód od tzw. grobu i około 40 cm na południowy wschód od obiektu nr 1. Jego zarys na poziomie calca był w rzucie kształtu owalnego, od strony południowo - zachodniej bardziej wypukły. Zorientowany był po linii północny zachód – południowy wschód o wymiarach 2,0 m x 1,2 m. Dno jamy było płaskie, zagłębione w całość 30 cm. Wypełnisko jamy stanowiła ziemia barwy beżowoszarej. W obiekcie zarejestrowano grocik sercowaty wykonany z krzemienia jurajskiego (nr inw. 161), asymetryczny grocik trójkątny wykonany z krzemienia nadniestrzańskiego (nr inw. 273) oraz łuszczykę krzemienistą (nr inw. 272). Ponadto kilka fragmentów ceramiki w tym dwa fragmenty wylewu misy (nr inw. 270, 275) oraz fragment wylewu misy zdobionej odciskiem sznura (nr inw. 277).

Obiekt nr 5 usytuowany był w północno-zachodniej, centralnej części kurhanu, prawie równolegle do tzw. grobu, krótszym bokiem, w odległości od niego 70 cm na południowy wschód. Obiekt w rzucie poziomym kształtu owalnego zorientowany był prawie po osi północny zachód – południowy wschód, o rozmiarach 130 cm x 86 cm. Zagłębiony był w całość 20 cm. Wypełnisko stanowiła ziemia barwy szarobeżowej. W obiekcie nie zarejestrowano żadnych zabytków.

Obiekt nr 5 usytuowany był w południowej części kurhanu, bezpośrednio przy południowej krawędzi obiektu nr 2. Obiekt w rzucie kształtu owalno prostokątnego, bardziej owalnego od strony zachodniej. Obiekt miał wymiary 130 cm x 86 cm. Dno obiektu płaskie, zagłębione w całość na 45 cm. Wypełnisko obiektu stanowiła ziemia barwy szarobeżowej. W obiekcie zarejestrowano kilka węgielków drzewnych oraz drobne fragmenty ceramiki.

Obiekt nr 4 znajdował się na obrzeżu kurhanu na linii tzw. „rowka” (pokrywając się z jego zachodnią krawędzią). Najprawdopodobniej obiekt wcał się w rowek. Obiekt nr 4 w rzucie kształtu owalnego zorientowany był po linii północ-południe z odchyleniem, o wymiarach 124 cm x 74 cm. Dno obiektu płaskie zagłębione było w całość 41 cm, częściowo przecinało wspomniany rowek. W obiekcie zarejestrowano kilka węgielków drzewnych oraz fragment surowca krzemienistego i narzutowego (nr inw. 286).

Badanie kurhanu w Średniej stanowi ważny etap w pracach nad poznaniem kultury ceramiki sznurowej na pogórzach karpaccich, szczególnie zaś zabiegów i obrzędów związanych z pochówkami pod nasypami kurhanów. Chronologia zostanie rozpoznana na podstawie analizy ¹⁴C, w laboratorium Instytutu Fizyki Politechniki Śląskiej w Gliwicach.

Kurhan po zakończeniu badań zrekonstruowano.

Święty Wojciech, st. 7, gm., Międzyrzecz, woj. gorzowskie, AZP 51-14/22 – patrz: paleolit

Targonie Wielkie, st. 9, gm. Zawady, woj. łomżyńskie, AZP 36-81 - patrz: paleolit

Toczyłowo, st.7, gm. Grajewo, woj. łomżyńskie, AZP 26 – 80 - patrz: mezolit

Tyszowce, st. 3, gm. *loco*, woj. zamojskie, AZP 90-92/20 - patrz: wczesna epoka brązu

Wapniarnia, st. 129, gm. Trzcianka, woj. pilskie, AZP 38-24/74 - patrz: środkowa i późna epoka brązu

Wąsowo, stan. 29, gm. Kuślin, woj. poznańskie, AZP 53-21/69 - patrz: mezolit

WIELICZKA, st. 87, gm. *loco*, woj. krakowskie, AZP 104-58/20

- osada kultury lendzielskiej, ze środkowego neolitu

Sondażowe badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach do 14 do 27 sierpnia, przez Kazimierza Regułę (Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka). Finansowane przez Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 66 m².

Warstwa 1 – humus grubości 0-25 cm

Warstwa 2 - warstwa kulturowa grubości 5 cm

Warstwa 3 - gliniasty calec; zaczął pojawiać się na głębokości 26-30 cm

Odkryto dużą półziemiankę (została wyeksplorowana w połowie), ślad po paliku drewnianym, 1 ślad po jamie słupowej i 1 jamę kulturową.

Materiał ruchomy z wypełniska obiektów i z penetracji pola, na którym prowadzono badania: ułamki naczyń charakterystyczne dla kultury lendzielskiej (grupa pleszowsko-modlnicka), wyroby krzemienne z surowca jurajskiego i obsydianu, tłuczek krzemienisty, węgle drzewne, polepa i kamienie piaskowcowe.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Studiach i Materiałach do dziejów Żup Solnych”.

Badania będą kontynuowane.

WIELICZKA, st. 95, gm. *loco*, woj. krakowskie, AZP 104-58/14

- osada z okresu neolitu
- osada kultury lendzielskiej ze środkowego okresu neolitu
- osada z okresu wczesnego średniowiecza

Sondażowe badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach do 27 lipca do 10 sierpnia, przez Kazimierza Regułę (Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka). Finansowane przez Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 100 m².

Warstwa 1 - humus: 0-20 cm

Warstwa 2 - pogłębienie: 20-55 cm

Warstwa 3 - gliniasty calec: 28-55 cm